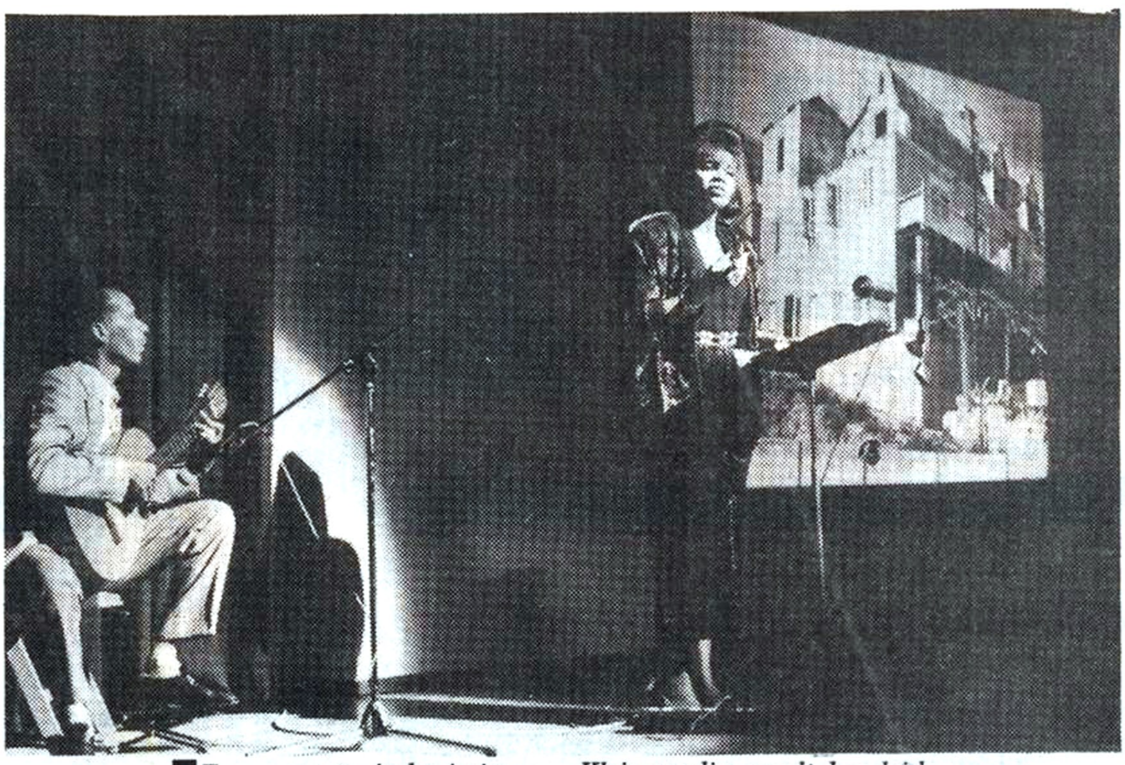

■*Een moment uit de viering van gisteravond. Solange Kleinmoedig wordt begeleid door gitarist Enrique Muller,*

Lauffer: nationaal symbool

-door Nel Casimir-

DE CURAÇAOËNAAR, zo langzamerhand klinkt het als een compliment dat alom gebezigd wordt, is geen lezer. Soms volgt er een 'maar' achter, doch meestal wordt het gebezigd als (under)statement.

De CIFA (Curaçao International Festival of the Arts) organiseerde vorig jaar een poëzie-avond die redelijk goed bezet was. Voor het festival van dit jaar organiseerde men weer een avond met gedichten en wat korte verhalen, nu van een enkele dichter: Pierre Lauffer. En de grote zaal van Centro Pro Arte was vol, mudvol. Ik had geluk dat ik op mijn perskaart binnen kon komen, want met geen smeekbeden en telefoontjes waren er nog kaarten voor de 'Añoransa ku Obra di Pierre Lauffer' te krijgen.

Het programma bevatte 25 items die met vaart en souplesse afgewerkt werden. Zeer afwisselend, gedichten werden voorgedragen, sec, met dia's of met video, er werd gezongen, gedanst, toneel gespeeld, verteld, alles op teksten van Pierre Lauffer.

Henri Habibe vertelde in het kort het levensverhaal van Pierre Lauffer, over zijn idealen en zijn liefde voor zijn moedertaal, het Papiaments. Zijn strijd ook daarvoor. En zijn wens dat zijn werk na zijn dood voortgezet zou worden, dat de *chapi* in de droge, maar vruchtbare aarde zou doorwerken, om uiteindelijk een rijke oogst te verwerven.

Gisteravond was een *simadan*, die door velen werd meegevierd.

Ook Pierre Lauffer zelf was ook aanwezig. Als achtergrond van een videoband klonk zijn eigen stem en dank zij Elis Juliana was zijn stem ook op een band te horen.

Als gastvrouw trad op Aimee de Lannoy, wat Lucille Berry de kans gaf zich geheel op haar voordrachten te concentreren, die daardoor beter gingen dan vorig jaar.

Een van de hoogtepunten was de vertolking van de *Ballade van Buchi Fiel* door Ced Ride en het Salsbach Trio. De stem van Ced Ride met zijn grote volume hield de hele zaal in de ban, terwijl het trio op de achtergrond de dramatische werking van Ride's stem versterkte. Dat lukt lang niet altijd. Als je *Balia Bari* wel eens, zonder muziek, door Elis Juliana hebt horen voordragen, weet je dat de muziek in de woorden zelf zit. Deze keer werden de woorden gesproken door Eric La Croes en gedanst door Sandra Leonora. Maar door de muziek werden de woorden onhoorbaar en de dans leidde van de kern af. Dat nummer was zang en dans, maar geen Pierre Lauffer.

Ook bij Harmonia i Kuero op het eind kregen de microfoons van de zangers te weinig geluid mee, en overheerste de percussion te sterk, al was het niet zo erg als bij La Croes. Wel was die harmonie van zang en muziek aanwezig bij Harry Moen, die met vier leerlingen van het PSC het duo Linda en Joyce Douglas begeleidde. De stijl waarin ze zongen deed denken aan de jaren vijftig, de tijd waaruit de liedjes stammen.

Declameren van gedichten gaat ook niet iedereen even goed af. Nydia Ecury met haar jarenlange ervaring heeft meteen ieders aandacht gevangen. Ook Orlando Cuales draagt zeer goed voor. Ze articuleren goed, het volume in overeenstemming met de tekst, de zinsmelodie klopt, kortom de gedichten komen over.

Maar als je op elke lettergreep een klemtoon gaat leggen, zelfs de eenvoudigste zin met theatrale hand- en armgebaren gaat onderstrepen, worden de woorden niet alleen onbegrijpelijk, het wordt lachwekkend of ergerlijk. Dan kun je je aandacht beter op de dia's richten of op de gitaarmuziek, en de woorden even vergeten.

Pierre Lauffer schreef niet alleen poëzie, maar ook korte verhalen. De groep Lingua Franca las en beeldde uit het verhaal *Yu Pretu*. Een thema dat ook heden ten dage voor sommigen nog niets aan actualiteit heeft ingeboet.

En naast die poëzie en proza was, tot geluk van de organisatoren, Pierre Lauffer, ook een derde deel van het trio Julio Perrenal. Jules de Palm, Rene de Rooy en Pierre Lauffer vormden samen Julio Perrenal. Julio Perrenal schreef en componeerde liederen in het Papiaments in een tijd dat het Papiaments daar helemaal niet geschikt voor werd geacht. Het klinkt wat ongeloofwaardig in onze jaren-negentig-oren, maar liederen werden op Curaçao gezongen in het Spaans. Dat was de cultuurtaal. Julio Perrenal liet zien dat dat ook in het Papiaments mogelijk was.

Merengue, tumba, wals, het bleek allemaal ook in het Papiaments gezongen te kunnen worden, al viel het niet mee anderen daarvan te overtuigen.

Gisteravond zong Rose Jessurun op videoband verschillende van de liederen van Julio Perrenal, zoals de merengue over Shon Ca, die verliefd werd op een Amerikaanse soldaat. De zujes Douglas zongen o.a. over de *Cuba Libre* en Harmonia i Kuero riepen de buren te hulp voor *Mi Pushi*.

Curaçaoënaars zijn geen lezers, maar ze laten zich wel graag voorlezen. Dat bleek gisteravond overduidelijk. Het lijkt of Pierre Lauffer aan het uitgroeien is tot een soort cultus. Hoe was dat voor zijn overlijden (1981)? Is hij een van de vele voorbeelden van kunstenaars die pas na hun dood de erkenning krijgen die hen toekomt? Aart Broek, die in opdracht van de Pierre Lauffer Stichting bezig is met een onderzoek en de samenstelling van een nieuwe antologie, ontkent dit echter. Het valt hem juist op dat al vanaf de vijftiger jaren, toen veel mensen poëzie publiceerden, telkens weer door critici de gedichten van Pierre Lauffer er, terecht, uitgehaald werden en naar voren gehaald. En verschillende van de mensen die nu schrijven over en in het Papiaments zijn vroeger leerlingen van Pierre Lauffer geweest, hebben bij hem cursussen gevolgd, zijn zich door hem hun liefde voor het Papiaments bewust geworden. Tula en Karpata worden kunstmatig in leven gehouden. Pierre Lauffer heeft zich, op eigen kracht, een plaats verworven als nationaal symbool, het symbool waar anderen nog naar zoeken.